

کمپانی «نایک» (NIKE)

علیه کارگران ویتنام

گزارش

محمد صفوی

کارگران کفش ساز، در این کشورها خواهان بالا بردن سطح دستمزدها شدند، باز شدن دروازه های کشور ویتنام و وجود میلیون ها کارگر ارزان و کم توقع و مطیع تر، فرصتی طلایی برای کمپانی «نایک» به وجود آورد که سرمایه های خود را برای شکار این ثروت باد آورده به ویتنام منتقل سازد.

امروزه با گذشت چندین سال فعالیت کمپانی «نایک» در ویتنام، فشار و اجحاف علیه کارگران به حدی رسیده است که طی ماه های اخیر حتی خبرگزاری ها و رادیو تلویزیون های آمریکایی نتوانستند در مقابل این اعمال ضد کارگری و ضد انسانی کمپانی بزرگ «نایک» سکوت اختیار کنند. قبل از آن فعالین سیاسی و گروه های متعدد دفاع از حقوق کارگران آسیایی، با تلاش های بین المللی و آگاه گرانه توانسته بودند تا حدی افکار عمومی جهان را نسبت به اعمال ضد کارگری کمپانی «نایک» در ویتنام، به خود جلب کنند. این گروه ها به خاطر اعمال ضد کارگری کمپانی «نایک» شعار منع خرید محصولات نایک را مطرح کردند. به همین سبب بسیاری از وجدان های آگاه جهان به خاطر پشتیبانی از کارگران زن و مرد ویتنامی، تصمیم گرفتند، تا زمانی که اوضاع کارگرانی که برای کمپانی «نایک» کار می کنند انسانی و عادلانه نشود، خرید محصولات «نایک» را بایکوت کنند. سرانجام طی هفته های گذشته هنگامی که فشاری بین المللی علیه کمپانی «نایک» بالا گرفت سخنگوی این شرکت در ۲۴ ژوئن طی یک مصاحبه مطبوعاتی که از اکثر رسانه های خبری آمریکا و کانادا از جمله CBC پخش گردید مدعی شد که رفتار کمپانی «نایک» با کارگران ویتنامی بسیار عادلانه است.

وی گفت پس از تحقیقاتی که این کمپانی انجام داده است، هیچ گونه موردی که نشان دهد که کمپانی «نایک» حرکتی علیه کارگران ویتنامی انجام داده مشاهده نشده است!! برخلاف اظهارات این سخنگوی کمپانی «نایک»، گزارش هایی که حتی از طریق رسانه های آمریکایی و رسانه هایی که در مقیاس بسیار وسیع و گسترده در اختیار نظام کنونی سرمایه قرار دارند، پخش شدند، حقیقت آن چه را که بر سر هزاران زن و مرد ویتنامی رفته است به گونه ای دیگر منعکس کرده اند.

خود را به ویتنام آغاز کردند. کمپانی «نایک» که از آغاز دهه ۹۰، به دنبال نیروی کار ارزان، از طریق پیمانکاری آسیایی توانست شبکه های خود را در ویتنام گسترش دهد، قبل از آن، نزدیک به ۹۰ درصد از تولیدات خود را در دهه ۸۰، در کشورهای کره، تایوان و ژاپن انجام می داد. در اواخر این دهه، هنگامی که شرکت «نایک»، با موج اعتراضات کارگری در این کشورها روبرو شد، و هنگامی که

با آغاز دهه ۹۰، و پس از برقراری رابطه تجاری و اقتصادی بین دولت آمریکا و ویتنام در دوره اول ریاست جمهوری بیل کلینتون، و پس از آن که آمریکا به شرکت های بزرگ و کوچک و یا به سرمایه های کلان چندملیتی اجازه ی سرمایه گذاری در ویتنام را صادر کرد، این کمپانی ها نظیر «پسی کولا» و یا کمپانی بزرگ «نایک» سازنده ی لباس و کفش های ورزشی، مثل مور و ملخ حمله ی برق آسای

خبرگزاری آسوشیتدپرس، در گزارش ۲۲ ژوئن، اوضاع کارگرانی که برای کمپانی «نایک» کار می‌کنند می‌نویسد: «مدیران مسئول کفش «نایک»، به جای بهتر کردن شرایط کاری و بالا بردن سطح دستمزد ۶۰۰ مرتباً به آن‌ها دستور می‌دهند که کمتر کار کنید و تولید را بالا ببرید.» در همین گزارش آمده است که کارگرانی که در کارخانه‌ی SAM YANG سازنده‌ی کفش‌های ورزشی «نایک» کار می‌کنند از شرایط طاقت‌فرسا و دشوار کاری شکایت‌های بسیار دارند. آن‌ها اظهار می‌دارند که مرتباً توسط مدیران و سرپرستان کارگاه‌ها مورد تحقیر و آزارهای روحی و جسمی قرار می‌گیرند. نحش‌های رکیک و توهین‌های خُردکننده به کارگران، مثل نقل و نبات از زبان سرپرستان و مدیران و پیمانکاران کمپانی «نایک» جاری است. آن‌ها کارگران را با تهدید و ارباب‌مجبور می‌کنند که قراردادهای غیرعادلانه را امضا کنند. آنان حتا کارگران را بدون اطلاع قبلی مجبور به انجام اضافه کاری می‌کنند. بر اساس قانون کار ویتنام، تا ۲۰۰ ساعت اضافه کاری در سال برای کارگران مجاز شمرده می‌شود. در حالی که بر اساس گزارش یک گروه مدافع حقوق کارگران آسیایی، تعداد زیادی از کارگران ویتنامی که برای کمپانی «نایک» کار می‌کنند به خاطر این که مجبور به اضافه کاری شده‌اند، در سال، ۶۰۰ ساعت اضافه کاری داشته‌اند که این، هم بر خلاف قانون کار ویتنام و هم بر خلاف سیاست‌های کاری مدون شده‌ی کمپانی «نایک» است. فشار بر کارگران ویتنامی به حدی است که یکی از نمایندگان اتحادیه‌های منفعل کارگری، وابسته به دولت ویتنام، که تا کنون در مقابل این همه اجحافات کاری انجام نداده است، در مصاحبه‌ای با خبرنگاران خارجی مندرج در روزنامه Province به تاریخ ۲۳ ژوئن اظهار داشت: شرایط کارگرانی که زیر نظر سرمایه‌های خارجی کار می‌کنند بسیار دشوار است. مدیران کارخانه، سرپرستان و سرکارگرها، کارگران را تنبیه بدنی می‌کنند، به آن‌ها فحش‌های رکیک می‌دهند و انواع و اقسام توهین‌ها را روا می‌دارند. در کارخانه‌ی Sam Yang که در هر خط تولید آن ۵۰ زن و تعدادی انگشت شمار مرد کار می‌کنند، مدیران کرده‌ی کارخانه که از جانب کمپانی «نایک» در آن جا گمارده شده‌اند، کارگران را کتک می‌زنند و با آن‌ها رفتار غیرانسانی می‌کنند. در این کارخانه‌ی جهنمی، کارگران برای رفتن به دستشویی و یا آب خوردن باید دست خود را بالا ببرند تا سپس سرکارگرها با دادن پاس مخصوص به آن‌ها، اجازه‌ی توالی رفتن و یا آب خوردن صادر کنند. تا زمانی که کارگری از دستشویی برنگشته است به کارگر دیگر اجازه‌ی توالی رفتن و یا آب خوردن داده نمی‌شود. فاطمه

● **فحش‌های رکیک و توهین‌های خُردکننده به کارگران، مثل نقل و نبات از زبان سرپرستان و مدیران و پیمانکاران کمپانی «نایک» جاری است.**

● **کارگران برای رفتن به دستشویی و یا آب خوردن باید دست خود را بالا ببرند تا سپس سرکارگرها با دادن پاس مخصوص به آن‌ها، اجازه‌ی توالی رفتن و یا آب خوردن صادر کنند. تا زمانی که کارگری از دستشویی برنگشته است به کارگر دیگر اجازه‌ی توالی رفتن و یا آب خوردن داده نمی‌شود.**

● **دستمزد زنان بابت هر کفشی که تولید می‌کنند ۲۰ سنت است در حالی که هر جفت کفش ورزشی «نایک» در بازارهای کانادا، به ۱۲۰ دلار به فروش می‌رسد.**

جعفر، فمینیست و یکی از نویسندگان نشریه‌ی Knisses در شماره‌ی ژانویه‌ی ۱۹۹۷ می‌نویسد: اوضاع و شرایط زنان کارگر که در این کارگاه‌های جهنمی کفش‌سازی کار می‌کنند به مراتب اسفناک‌تر است. وی می‌نویسد: «زنان کارگر توسط سرکارگران و سرپرستان کارگاه‌ها به بهانه‌ی این که کار دوختن را خوب انجام نداده‌اند مورد تنبیه بدنی قرار می‌گیرند. در مواردی تنبیه بدنی به حدی شدید بوده است که دو تن از زنان کارگر به خاطر شدت جراحات وارده به بیمارستان منتقل شده‌اند. از طرفی ۴۵ زن کارگر توسط سرکارگران خود مجبور شده‌اند که برای مدت ۲۵ دقیقه روی زانوهای خود بنشینند و دو دست خود را بالای سر نگه دارند. وی می‌نویسد که «دستمزد زنان بابت هر کفشی که تولید می‌کنند ۲۰ سنت است در حالی که هر جفت کفش ورزشی «نایک» در بازارهای کانادا، به ۱۲۰ دلار به فروش می‌رسد.» در همین رابطه یک سازمان غیردولتی در انگلستان گزارش می‌کند در حالی که کل مخارج یک کفش ورزشی «نایک» حدود ۳ دلار امریکایی تمام می‌شود، ولی همین کفش در بازارهای آمریکا و اروپا معادل ۱۰۰ دلار به فروش می‌رسد. در همین حال، هنگامی که کارگر ویتنامی بابت یک روز کار طاقت‌فرسا حدود یک و یا یک و نیم دلار حقوق می‌گیرد، ورزشکاران صاحب نام آمریکا برای یک تبلیغ ۲۰ ثانیه‌ای کفش ورزشی «نایک» که توسط کارگران آسیایی در شرایط بسیار سخت ساخته شده است، میلیون‌ها دلار دریافت می‌کنند.

کارگران ویتنامی، که طی سال‌های گذشته قربانیان درجه‌ی اول عمل‌کرد کمپانی «نایک» و پیمانکاران وابسته به این شرکت بوده‌اند، هم‌اکنون پس از تحمل ضربات خُردکننده‌ی فراوان، خسته و بیزار از سوء استفاده‌های صاحبان سرمایه‌های خارجی و بی‌تفاوتی دولت ویتنام نسبت به این اجحافات، توانسته‌اند که مبارزات خود را علیه شرایط غیرانسانی کار سازماندهی نمایند. بنا به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، از سه سال پیش که در سایه‌ی مبارزات کارگران ویتنامی حق اعتصاب به رسمیت شناخته شده است مبارزات کارگران ویتنامی پا به مرحله‌ای تازه گذاشته است. کارگران ویتنامی، خصوصاً کسانی که تحت سرمایه‌های خارجی در کارگاه‌های مختلف کار می‌کنند از این فرصت به دست آمده استفاده کرده‌اند و تنها در سه ماه اول سال جاری ۲۴ اعتصاب کارگری در اعتراض به شرایط دشوار کار، انجام داده‌اند. از این ۲۴ اعتصاب، ۱۸ فقره در کارخانجاتی بوده که توسط سرمایه‌های خارجی اداره می‌شوند. به این ترتیب است که در سال جاری مبارزات کارگران ویتنام علیه حضور غارتگرانه‌ی سرمایه‌های خارجی و علیه ستم و اجحافات که طی سال‌ها بر آنان وارد شده است، ابعادی تازه و زنده‌تر به خود گرفته است ■